

โครงการบริการวิชาการ คีนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา ปีการศึกษา 2555

ผู้รับผิดชอบโครงการ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

โทรศัพท์ (วิทยาเขตร่มเกล้า) โทร. 02-904-2222 ต่อ 2231,2232 โทรสาร. 02-904-2200

เว็บไซต์ www.nithedkbu.com

บทคัดย่อ

โครงการ “คีนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา” โครงการบริการวิชาการเพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ ดำเนินการภายใต้โครงการวิจัยหลักเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบริเวณริมคลองแสนแสบ โครงการจัดตั้งรักษ์คลองแสนแสบ ซึ่งจัดโครงการบริการวิชาการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เป็นปีที่ 3

กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2555 โครงการมีการพัฒนาโดยเน้นย้ำถึง “การไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ” โดยการจัดกิจกรรมรณรงค์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายมากขึ้น ภายใต้ 3 Theme คือ (1) ในรูปแบบสาระบันเทิง (Edutainment) เน้นวิธีการง่ายๆ ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ (2) ขยะสร้างรายได้ : แยกให้เป็น ขายได้เงิน ไม่ทิ้งลงคลอง และ (3) สุขภาพสร้างได้: รักชีวิต รู้รักษ์คลองแสนแสบ มีกลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ในชุมชนเทพลีลา (กลุ่มเยาวชนและชาวบ้านในชุมชน) เพื่อสร้าง “Thepleela Model” นำไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ

กิจกรรมรณรงค์ในโรงเรียนวัดเทพลีลา จำนวน 5 กิจกรรม ที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ (1) “ละครเร่ร่วมใจคืนความสดใสให้คลองแสนแสบ” รองลงมาคือ (2) กิจกรรม “เปิดตัวน้องคลองใส ผู้พิทักษ์คลองแสนแสบ” (3) กิจกรรม “20 กันยา เริ่มรักษาคลองของเรา” (จัดงานเนื่องในวันอนุรักษ์และรักษาแม่น้ำคูคลองแห่งชาติ) (4) กิจกรรม “เด็กรักษ์คลอง” และ (5) กิจกรรม “คลองจะใส ถ้าเราช่วยกันช่วย ตามลำดับ

กิจกรรมรณรงค์ในชุมชนเทพลีลา จำนวน 5 กิจกรรม ที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ (1) กิจกรรม “ลอยกระทงร่วมสมัย ใสใจคลองแสนแสบ” รองลงมาคือ (2) กิจกรรม “แลกกันนะ ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ” (3) กิจกรรม “เดินรณรงค์เก็บขยะพื้นฟูคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา” (4) กิจกรรม “ขยะสร้างรายได้ : แยกให้เป็น ขายได้เงิน ไม่ทิ้งลงคลอง” และ (5) กิจกรรม “สุขภาพสร้างได้ : รักชีวิต รู้รักษ์คลองแสนแสบ” ตามลำดับ

โครงการบริการทางวิชาการ ดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนรักและหวงแหนคลองแสนแสบ คลองประวัติศาสตร์สายนี้เสมือนเป็นเจ้าของร่วมกัน อันจะส่งผลต่อการกระตุ้นให้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งยังเป็นโครงการเพื่อมุ่งต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งสังคม ชุมชน ประเทศชาติอย่างยั่งยืนทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป

1. บทนำ (หลักการและเหตุผล)

คลองแสนแสบ เป็นคลองที่ขุดขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2380 (สมัยรัชกาลที่ 3) โดยเชื่อมต่อแม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำบางปะกง เพื่อประโยชน์ในหลายด้านเป็นสำคัญ

แต่ในปัจจุบันน้ำในคลองแสนแสบมีสภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก จากบริเวณกรุงเทพมหานครชั้นกลางและชั้นใน น้ำมีสีดำ มีกลิ่นเหม็น ไม่มีกุ้ง ปู ปลา เช่นในอดีต ทั้งนี้เนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น การทิ้งน้ำจากสถานประกอบการ คริวเรือน การขาดระบบบำบัดน้ำเสีย การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการเกษตร หน่วยงานจำนวนมากไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียที่สมบูรณ์ทำให้น้ำเสียจากโรงงานน้ำมัน เครื่องยนต์ และอื่นๆ ไหลลงสู่แหล่งน้ำ การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก และทำลายสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์เคมี ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ผลิตภัณฑ์ซักล้างต่างๆ สารเคมีเหล่านี้ ได้ทำลายจุลินทรีย์ที่ช่วยฟื้นฟูสภาพน้ำ และการทิ้งขยะลงคลอง เป็นต้น

ด้วยเหตุผลต่างๆ ข้างต้น ส่งผลให้น้ำในคลองแสนแสบเน่าเสีย มีเชื้อโรค มีกลิ่นเหม็น ขาดออกซิเจนกระทบต่อคุณภาพชีวิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง การใช้ประโยชน์จากคลอง และวิถีชีวิตของชุมชนผูกพันกับคลองน้อยลง และสิ่งสำคัญที่สุด คือ ผลกระทบด้านสุขภาพกายและจิตของคนที่มีวิถีชีวิตใกล้ชิดคลองแสนแสบ เช่น การเกิดโรคบิด ไทฟอยด์ ตับอักเสบและพยาธิ

โครงการคืนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา จึงเป็นโครงการบริการวิชาการด้านการรณรงค์ของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์คลองแสนแสบที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2553 เพื่อกระตุ้นให้เยาวชน และชาวชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในคลองแสนแสบ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบทางตรงต่อผู้อยู่อาศัยริมคลอง โดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ

ดังนั้นการวางแผนทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญต่อการปลูกจิตสำนึกและพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน โดยการสร้างให้เกิดความตระหนัก ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างแรงจูงใจต่อการร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพร้อมกับพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบเป็นสำคัญ

โดย ในปี 2555 การรณรงค์จึงใช้โครงการต้นแบบ “คืนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา” **กรณีชุมชนเทพลีลา** เป็นชุมชนต้นแบบ สร้าง “Thepleela Model” เพื่อให้การรณรงค์เกิดประสิทธิผล และใช้แนวทางการรณรงค์เป็นต้นแบบในการพัฒนาไปยังชุมชนอื่น ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนเทพลีลาเป็นชุมชนในบริเวณพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นกลางและชั้นนอก มีความหนาแน่นในระดับปานกลาง ยังมีปัญหาเกี่ยวกับมลพิษของน้ำเสียจากคลองแสนแสบ แม้ชุมชนเทพลีลาจะเคยเป็นพื้นที่ที่ได้รับการเอาใจใส่เรื่องการสร้างความตระหนักในการดูแลรักษาแม่น้ำลำคลองมาในช่วงหนึ่งก็ตามเมื่อพิจารณาสภาพความเป็นอยู่ภายในชุมชนเทพลีลา พบว่าเป็นชุมชนที่ประกอบไปด้วยสมาชิกชุมชนจำนวนมากและหลากหลายอยู่ร่วมกัน ซึ่งในอดีตจะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่เก่าก่อนมานานเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันประชาชนที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เช่าซึ่งย้ายถิ่นมาเช่าอาศัยเพื่อทำมาหากิน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนเป็นไปได้ยาก ทำให้บริเวณภายในชุมชนส่วนใหญ่ใต้บ้านเรือนจะมีขยะจำนวนมาก มีน้ำเน่าเสียเกิดขึ้นในบริเวณชุมชน อีกทั้งลักษณะสภาพชุมชนที่ไม่หยุดนิ่ง และขยายตัวอยู่ตลอดเวลาอย่างส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนทั้งด้านสภาพแวดล้อม ด้านพฤติกรรมชุมชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นประจำกับชุมชนที่สัญจรผ่านไปมา ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวมีส่วนส่งผลกระทบลำคลองแสนแสบที่อยู่ติดกับชุมชนเป็นอย่างมาก

ผลการสำรวจความต้องการของชุมชนเทพลีลาเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดโครงการ ฯ ปรากฏผลดังนี้ **ผลการสำรวจ ความต้องการ การรับรู้ ความต้องการข่าวสาร การนำเสนอเนื้อหา และความต้องการมี**

ส่วนร่วมต่อการสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ (2555) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบ มีการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์รณรงค์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (2.57) แต่ยังมีแนวโน้มที่ต่ำ โดยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบบริเวณชุมชนเทพีลีลา มีค่าเฉลี่ย (2.99) และ ส่วนใหญ่คิดว่าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบบริเวณชุมชนเทพีลีลาในระดับเพียงพอ แต่ยังไม่มาก ยังพบว่าชุมชนต้องการให้ใช้สื่อหรือกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ หากจะต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบบริเวณชุมชนเทพีลีลา 3 อันดับแรกคือ สื่อบุคคลที่เป็น ผู้นำชุมชน ในส่วนของเนื้อหาด้านการทำให้เห็นผลกระทบที่จะได้รับหากทุกคนขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนและลำคลอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (3.13) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และต้องการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบบริเวณชุมชนเทพีลีลา อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (2.98) โดยต้องการให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนช่วยเหลือการรณรงค์สร้างจิตสำนึกอนุรักษ์คลองแสนแสบบริเวณชุมชนเทพีลีลา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (3.10) ตลอดจนมีการบอกให้ชัดเจนว่าไม่ให้ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ

ด้วยเหตุนี้ โครงการบริการวิชาการ คีนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา จึงมีการพัฒนากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ สื่อและกิจกรรมประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย จำนวน 10 กิจกรรม เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายคือ เยาวชนในโรงเรียนวัดเทพีลีลา และชาวชุมชนเทพีลีลา ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของคลองแสนแสบกับวิถีชีวิตของชุมชนเทพีลีลา โดยมุ่งให้ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลความสะอาดของคลองแสนแสบ ด้วยวิธีการง่าย ๆ ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ การสร้างรายได้จากขยะ และการรักชีวิต อนุรักษ์คลองแสนแสบ อันจะนำไปสู่สุขลักษณะที่ดีทั้งทางกาย และทางจิตใจ ส่งผลต่อสุขภาพของคนในชุมชนปลูกจิตสำนึกคนในชุมชนไม่ให้ทิ้งขยะเพื่อลดการเน่าเสียของน้ำ เพื่อให้คลองแสนแสบในระแวกที่อยู่อาศัยสะอาด ปราศจากมลพิษทางน้ำ และโรคต่างๆที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากขยะ และส่งเสริมให้ชุมชนรักและหวงแหนลำคลองเสมือนเป็นเจ้าของร่วมกัน อันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.1 เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงความสำคัญของคลองแสนแสบและประโยชน์ของคลองเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2.2 เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี ร่วมมือ ร่วมใจกัน รักษาคลองแสนแสบเพราะคลองแสนแสบมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
- 2.3 เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ ดูแลสุขภาพชีวิตของตนเองและสังคม โดยการไม่ทิ้งขยะลงคลอง และการใช้น้ำหมักชีวภาพ
- 2.4 เพื่อเป็นโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคม ชุมชน

3. การดำเนินโครงการ

3.1 รูปแบบโครงการ

โครงการบริการวิชาการเพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ

3.2 วิธีดำเนินโครงการ

การจัดกิจกรรมรณรงค์และการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 กิจกรรม ดังนี้

โรงเรียนวัดเทพลีลา (นักเรียนชั้นประถมศึกษา) จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรม “20 กันยา เริ่มรักษาคลองของเรา” (การสาธิตทำน้ำหมักชีวภาพ การประกวดวาดภาพคลองแสนแสบในฝันของฉันทน์ และการร่วมกันเทน้ำหมักปรับสภาพน้ำเสียในวันอนุรักษ์คูคลองแห่งชาติ)
2. กิจกรรม “เปิดตัวน้องคลองใส ผู้พิทักษ์คลองแสนแสบ” (การแสดงของน้องคลองใสและถ่ายภาพกับน้องคลองใส)
3. กิจกรรม “เด็กรักคลอง” (เล่นเกมตอบปัญหาเกี่ยวกับคลองแสนแสบ เช่น แก้อัฒนตรีตอบคำถามรักคลอง เหยียบลูกโป่ง การประดิษฐ์กล่องรักคลองแสนแสบ)
4. กิจกรรม “คลองจะใส ถ้าเราช่วยกันช่วย” (การเล่นเกมตอบปัญหาเกี่ยวกับคลองแสนแสบ เช่น เตะบอลแยกขยะ การเต้นประกอบเพลง “ไม่ทิ้งขยะ” การต่อจิ๊กซอภาพ “ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ”)
5. กิจกรรม “ละครเร่ร่วมใจคืนความสดใสให้คลองแสนแสบ” (การแสดงละครไม่ให้ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ)

ชุมชนเทพลีลา (ชาวบ้านในชุมชน) จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรม “ขยะสร้างรายได้ : แยกให้เป็น ขายได้เงิน ไม่ทิ้งลงคลอง” (วิทยากรบรรยายเรื่องการคัดแยกขยะ และการสอนทำงานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ)
2. กิจกรรม “สุขภาพสร้างได้ : รักชีวิต รู้รักคลองแสนแสบ” (วิทยากรบรรยายเกี่ยวกับโรคร้ายที่มาจากคลองเน่าเสีย รักษาสุขภาพให้ช่วยกันรักษาคลองแสนแสบ การตอบคำถามชิงรางวัลเกี่ยวกับสุขภาพและการดูแลรักษาคลองแสนแสบ การเล่านิทานและประกวดระบายสี น้องคลองใส ผู้พิทักษ์คลองสวย)
3. กิจกรรม “ลอยกระทงร่วมสมัย ใส่ใจคลองแสนแสบ” (จัดงานในวันลอยกระทง การประดิษฐ์กระทงอนุรักษ์ธรรมชาติรักษาคลองแสนแสบ กระทงยักษ์ ฉายสารคดีรักคลองแสนแสบ)
4. กิจกรรม “เดินรณรงค์เก็บขยะพื้นฟูคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา” (การเดินรณรงค์ให้รักษาความสะอาดคลองแสนแสบ ขุดลอกคลองและเก็บขยะในชุมชน)
5. กิจกรรม “แลกกันนะ ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ” (คัดแยกขยะแลกไข่ ของใช้ในบ้าน ร่วมมือกันไม่ทิ้งลงคลองแสนแสบ นำเงินที่ได้จากการขายขยะไปซื้อตาข่ายดักขยะให้ชุมชน)

3.3 กลุ่มเป้าหมาย (ผู้รับบริการ)

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดเทพลีลา
2. ชาวบ้านในชุมชนเทพลีลา

3.4 พื้นที่บริการวิชาการ

โรงเรียนวัดเทพลีลา และชุมชนเทพลีลา

3.5 ระยะเวลาดำเนินโครงการ

กันยายน 2555- กุมภาพันธ์ 2556

3.6 สถานที่จัดโครงการ

โรงเรียนวัดเทพลีลา และอาคารเอนกประสงค์ชุมชนเทพลีลา

3.7 การประเมินโครงการ

- วิธีการ

โดยการประเมินผลความพึงพอใจในกิจกรรมและประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม แต่ละกิจกรรม หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

- เครื่องมือ

โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ชุด ประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน

3.8 การติดตามผลความสำเร็จโครงการภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ

- วิธีการ

โดยการประเมินผลโครงการและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ความเหมาะสมของกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ สื่อและกิจกรรมประชาสัมพันธ์หลังเสร็จสิ้นโครงการ (โดยภาพรวม) จากผู้ที่เข้าร่วมโครงการ

- เครื่องมือ

โดยการใช้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประเมินผู้เข้าร่วมโครงการ (ภาพรวมทั้งหมด)
2. เชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key performant) ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 กลุ่มโรงเรียนวัดเทพลีลา ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

2.2 กลุ่มชุมชนเทพลีลา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน อาสาสมัครในชุมชนและเครือข่ายหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ

3.9 การบูรณาการกับพันธกิจหลัก

โครงการบริการวิชาการ คี้นคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา สามารถบูรณาการกับพันธกิจหลัก 2 ด้านได้ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน นำไปบูรณาการในรายวิชาของคณะนิเทศศาสตร์ ได้แก่

1.1.1 CA.601 ระเบียบวิธีการวิจัยและการประเมินผลการบริหารการสื่อสาร

1.1.2 PR.421 Professional Practicum in PR (การฝึกงานประชาสัมพันธ์)

1.1.3 AD.404 Professional Practicum in AD (การฝึกงานโฆษณา)

1.1.4 PN.433 Performing Arts Thesis (สื่อสารการแสดงนิพนธ์)

1.1.5 JT.402 Seminar in Journalism and Information Technology (สัมมนาเทคโนโลยีวารสารสนเทศ)

1.1.6 BC.305 Television Production 1 (การผลิตรายการโทรทัศน์1)

2. ด้านการวิจัย นำไปบูรณาการกับงานวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบริเวณริมคลองแสนแสบ ปีที่ 3 โครงการจิตตรัักษ์คลองแสนแสบ หัวข้อ กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ โครงการต้นแบบ “คี้นคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา” กรณีชุมชนเทพลีลา

4. ผลการดำเนินโครงการ

4.1 ผลการดำเนินงาน (เชิงคุณภาพ : ประโยชน์หรือผลกระทบของโครงการ)

- การนำไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ (การทำให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้สุขภาพ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม/ชุมชนดีขึ้น เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนัก การสร้างจิตสำนึก การคัดแยกขยะ การไม่ทิ้งขยะ การสร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ)

- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย (เช่น การนำผลจากกิจกรรมไปใช้ในการสร้างแนวทางปฏิบัติร่วมกันในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองแสนแสบ นโยบายแยกขยะ การไม่ทิ้งขยะลงคลอง เป็นต้น)

- การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (เช่น การคัดแยกขยะสร้างรายได้ การทำน้ำหมักชีวภาพ การประดิษฐ์เศษวัสดุเพื่อก่อให้เกิดรายได้ เป็นต้น)

- การใช้ประโยชน์ทางอ้อมของกิจกรรม (เช่น การสร้างความสุข สนุกสนานจากการตอบคำถาม การเล่นเกม การได้จินตนาการสร้างสรรค์ช่วยกันอนุรักษ์คลองแสนแสบ)

4.2 ผลการประเมินโครงการ (เชิงปริมาณ : ร้อยละและค่าเฉลี่ยเต็ม 5)

- การประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยในระดับมาก 4.20

2.5 ผลการบูรณาการกับพันธกิจหลัก

- **ด้านการเรียนการสอน** (นักศึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ด้านการรณรงค์การผลิตสื่อ กิจกรรม ไปประยุกต์ใช้กับทฤษฎีในรายวิชาของคณะนิเทศศาสตร์)
- **ด้านการวิจัย**

นำไปบูรณาการกับความเหมาะสมของกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ พบว่า การใช้กลยุทธ์สาระบันเทิง (Edutainment) Theme “วิธีการง่าย ๆ ไม่ทิ้งขยะลงคลองแสนแสบ” และกลยุทธ์การสื่อสารโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication) Theme “ขยะสร้างรายได้ : แยกให้เป็น ขายเป็นเงิน ไม่ทิ้งลงคลอง” และ Theme “สุขภาพสร้างได้ รักชีวิต รู้รักษ์คลองแสนแสบ” ในการใช้สื่อและกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสมมากที่สุด

2.6 ความรู้ที่ได้จากการบริการวิชาการ

การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ โครงการต้นแบบ “คืนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา”

- การใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์แบบสาระบันเทิง (Edutainment) ได้รับความสนใจมากที่สุดกับกลุ่มเด็กเยาวชน ซึ่งจะต้องสนุกสนาน เข้าใจง่าย ใช้เวลาไม่นาน ให้ความรู้และสร้างความรู้สึกร่วมใจ สร้างการมีส่วนร่วมให้มากที่สุดในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ
- การใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication) ด้านขยะสร้างรายได้ และสุขภาพสร้างได้ ช่วยกันอนุรักษ์คลองแสนแสบ ได้รับความสนใจมากที่สุด กับกลุ่มชาวบ้านในชุมชน แต่รูปแบบกิจกรรมจะต้องสนุกสนาน สอดคล้องกับประเพณี และสร้างจุดจูงใจในด้านความกล้าและรางวัล ให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองแสนแสบ
- ประสิทธิภาพของโครงการบริการวิชาการ ในการกระตุ้นความรู้ จดจำจะมีมากที่สุด ส่วนการสร้างการตระหนัก และจิตสำนึกในการอนุรักษ์คลองแสนแสบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมจะลดลงตามลำดับ เพราะจะต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่อง

3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

- กิจกรรมกับกลุ่มโรงเรียนวัดเทพศิลา มีปัญหาอุปสรรคเรื่องช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม และจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีมากเกินไป ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ทั่วถึง
- กิจกรรมกับกลุ่มชุมชนเทพศิลา มีปัญหาอุปสรรคเรื่องความแตกต่างด้านศาสนา ประเพณี และความแตกต่างด้านช่วงวัยของผู้เข้าร่วมโครงการ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลหรือความรู้ที่ได้จากการบริการวิชาการไปใช้

เป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ (PR Strategy) และ แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม มาใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการบริการวิชาการ “คืนคลองสวยใส ให้ชุมชนของเรา”

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์แบบสาระบันเทิง (Edutainment): โรงเรียนวัดเทพศิลา

1. การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม
2. การสร้างแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ต้องตระหนักทั้งเรื่องระยะเวลา รูปแบบกิจกรรม สื่อประชาสัมพันธ์
3. ต้องคำนึงถึงจำนวนผู้เข้าร่วมงาน ต้องได้ทำกิจกรรมอย่างทั่วถึง ครบทุกคน
4. สื่อประชาสัมพันธ์ ควรสอดแทรกสาระแง่คิด ประกอบไว้อย่างน่าสนใจ เป็นภาพวาด ภาพการ์ตูน ข้อความสั้นกระชับ เข้าใจง่าย

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์แบบการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication) : ชุมชนเทพศิลา

1. การรณรงค์ในชุมชนมีความหลากหลายของช่วงวัยในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้น จำเป็นต้องมีรูปแบบงานที่แยกกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ แตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย
2. ระยะเวลาและสถานที่ในการจัดงานต้องเหมาะสมและสะดวกเดินทางแก่ผู้เข้าร่วม อาจกำหนดรูปแบบงาน ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมได้สะดวก

6.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือจัดโครงการบริการวิชาการครั้งต่อไป

กลุ่มเป้าหมายนักเรียน

1. ควรนำสื่อใหม่ โซเชียลมีเดีย ในรูปแบบ Face book ซึ่งกลุ่มเด็กนักเรียนนิยมติดต่อสื่อสารมาเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์
2. ภายหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ควรรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของเด็กนักเรียน และชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและสาระที่ต้องการสอดแทรกให้กับเด็กนักเรียนได้รับ
3. ครอบครัวของเด็กนักเรียน พ่อแม่ ควรมีส่วนร่วมทำกิจกรรมการรณรงค์
4. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาคลองแสนแสบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน หรือหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องการงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมโครงการรณรงค์ให้มีความต่อเนื่องยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมายชุมชน

1. ข้อมูลเข้าใจต้องเข้าใจง่าย สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ประชาสัมพันธ์เชิงรุก ก่อนการจัดกิจกรรมควรแจ้งข่าวโดยตรงไปยังแต่ละบ้านในชุมชน และการผ่านผู้นำชุมชนและเครือข่าย
3. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้ในโครงการ มีความน่าสนใจ มีภาพจริงประกอบ ทำให้เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ตรงประเด็น เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายรณรงค์
4. เครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณเครือข่ายที่เข้าร่วมโครงการบริการวิชาการและการจัดกิจกรรมโครงการต้นแบบ กลุ่มโรงเรียนวัดเทพศิลา ผู้อำนวยการโรงเรียน ได้แก่ นางนิตยา ชูกำเนิด พร้อมด้วยคุณจารย์และนักเรียนที่สนับสนุนกิจกรรม ด้านสถานที่ ความร่วมมือให้นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการ

ขอขอบคุณ กลุ่มชุมชนเทพศิลา นำโดยคณะกรรมการชุมชนฯ ที่มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ได้แก่ นายไพรัช ไยมงคล (ประธานชุมชนเทพศิลา) และคณะกรรมการชุมชนทุกท่านที่สนับสนุนด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมและประสานงานชุมชนในการเข้าร่วมโครงการ

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมต่าง ๆ และความช่วยเหลือในทุกด้านเพื่อสนับสนุนโครงการบริการวิชาการเพื่อสังคมชุมชนในครั้งนี้ให้สัมฤทธิ์ผล